

Vymezení pojmů, představení studia a bezpečnostní problematiky

---

MGR. ADAM POTOČŇÁK

ADAM.POTOCNAK@MAIL.MUNI.CZ

BSS 157 VOJENSKÁ POLITIKA

26. 9. 2018

Obsah přednášky

- Analýza politiky
- Bezpečnostní a obranná/vojenská politika
- Stát, ozbrojené síly, zájmy státu a jejich obrana
- Bezpečnostní rada státu a Ústřední krizový štáb

Studium strategie a vojenské politiky

- 1948, Henry Morgenthau – Politics among Nations
- 1949, Bernard Brodie – Strategy as a Science
- 50. a 60. léta – zlatý věk strategických studií - mezioborový přístup – politologie, historie, právo, ekonomie... **vliv na vojenskou a obrannou politiku získávají civilní experti**
- 70. léta – regionální konflikty, politika détente, mírová studia - ústup strategických studií
- Po roce 1989 rozšiřování mimo oblast *hard security*

Policy Analysis

Smyslem analýzy politiky je zjistit/najít/objevit, **co političtí aktéři dělají, proč to dělají a jaké to má účinky.**

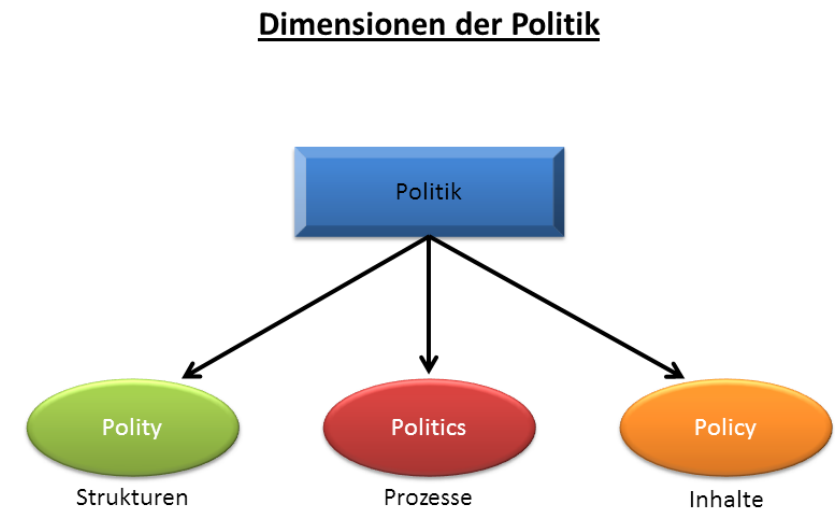
Trojdimenzionální pojetí politiky:

POLITY - označuje normativní, institucionální (formální) složku politiky

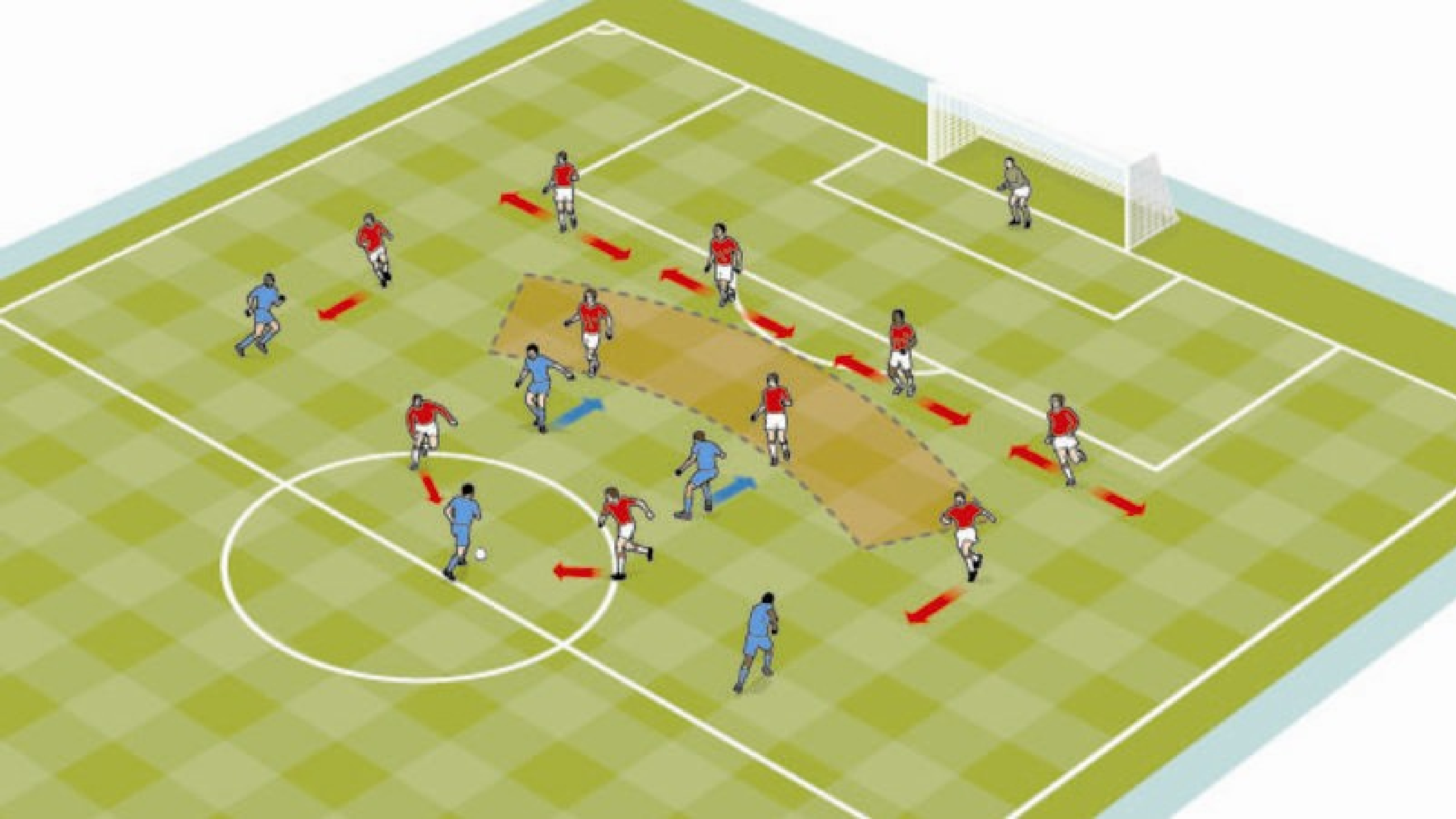
POLITICS - vyjadřuje procesuální aspekt politiky

POLICY - obsahová a materiální stránka politiky

Podrobně: Fiala, P., Schubert, K. 2000. **Moderní analýza politiky: policy analysis**, Brno: Barrister & Principal, 5 – 23.

CHANNEL
NIXBLACK

7-1

Policy Analysis

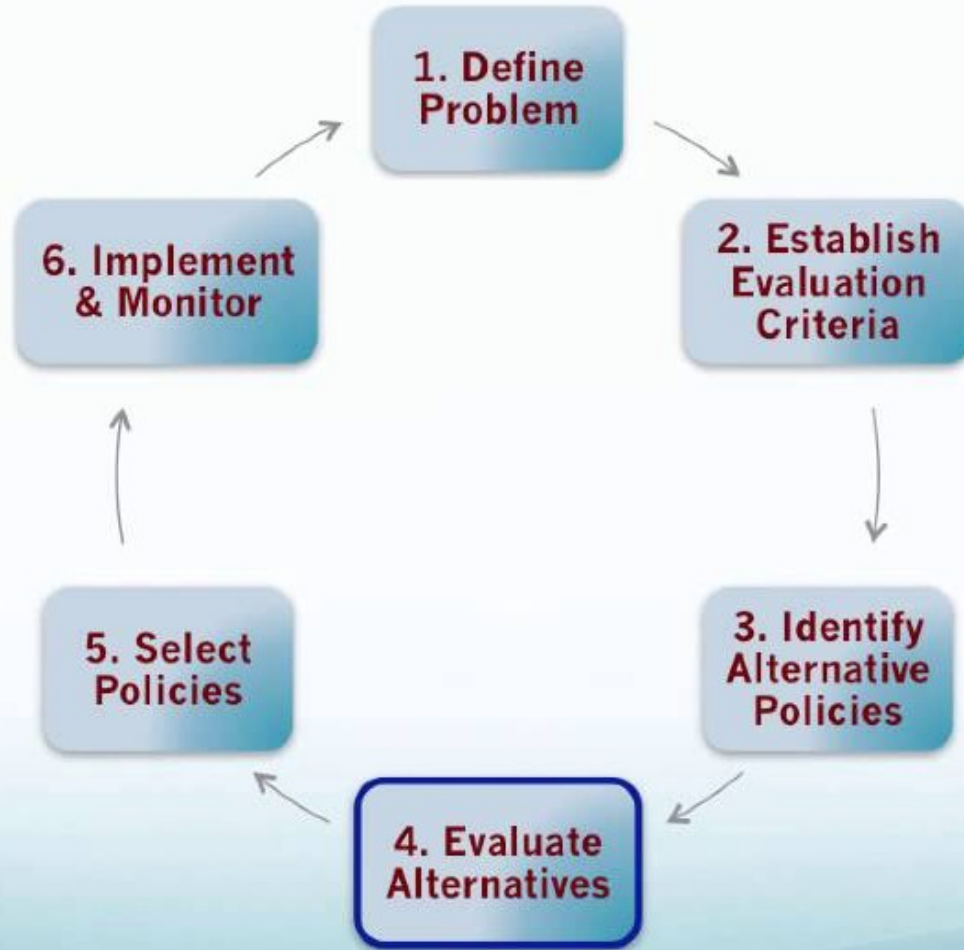

Politický řád tvoří rámec (POLITY), v němž na základě strategie politického konfliktu a konsenzu (POLITICS) vzniká materiální politika (POLICY).....

.....a tedy cílem POLICY ANALYSIS je odpověď na otázku, jaký výsledek (POLICY) se dostaví, jestliže určitá strategie řešení problému (POLITICS) bude použita v určitém politickém systému (POLITY).

Policy Analysis Steps

Klasifikace POLICIES:

- podle nominálních kategorií
- podle účinků
- podle principu řízení
- podle povahy programu

Podrobně: Fiala, P., Schubert, K. 2000. **Moderní analýza politiky: Uvedení do teorií a metod policy analysis**, Brno: Barrister & Principal, 5 – 23.

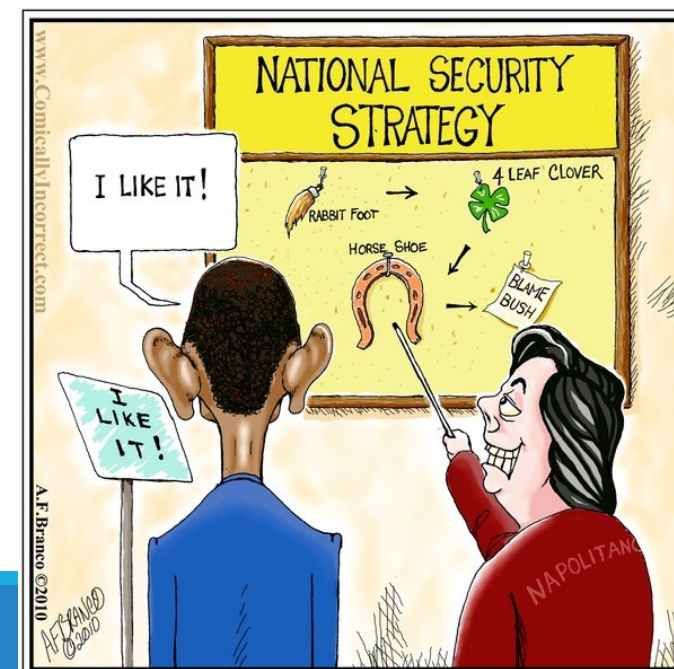
Bezpečnost a bezpečnostní politika

Bezpečnost = absence nebezpečí

Subjektivní stav, ve kterém se referenční objekt **necítí ohrožený vážnými hrozbami**, popř. **se cítí být proti nim dostatečně chráněný**.

Subjektivita pocitu vychází z historických zkušeností, z geografie, vlastního vnímání sebe a okolí, ale také z policy analysis.

Bezpečnostní politika: Snaha maximálně eliminovat bezpečnostní rizika pro referenční objekt (zpravidla stát).

Obranná a Vojenská politika

Obranná politika vytváří **předpoklady a stanovuje cíle a priority v oblasti obrany státu před vnějším napadením**. Je podřazenou a specifickou částí bezpečnostní politiky.

- nadresortní povaha (absorbuje MO, MZV, částečně MV...)
- dlouhodobá/trvalá platnost
- **závislost na identifikaci národních zájmů – chráněných hodnot**

Vojenská politika odkazuje na **úzkou a dnes již zastaralou (překonanou)** představu **čistě vojenské obrany států** před vnějším napadením. Je podřazenou a specifickou částí obranné politiky.

- akcentace pouze *hard security*
- jediné možné hrozby jsou hrozby vojenského charakteru
- týká se výhradně rezortu MO

Stát a jeho zájmy

Etapy vývoje státních zájmů

- **Dynastický:** zájem panovníka = zájem státu
- **Raison d'état:** stát přesahuje panovnické dynastie i prostý lid, proto jsou zájmy státu nadřazené zájmům koruny či lidu
- **Národní zájem:** stát přebírá odpovědnost za obyvatele **na svém území** a zodpovídá se jim

Národní zájem = státní zájem

- anglosaské (konstruktivistické) pojetí národa, nikoliv národní v etnickém smyslu

Národní zájem

Národní zájem je v určitém časovém intervalu stále zaměřením státu vzniklé na pozadí jeho **vnitropolitické a zahraničněpolitické situace**, která podněcuje jeho **politické elity, aby** na základě charakteru režimu, potřeb a hodnotové orientace obyvatelstva, historických zkušeností a bezpečnostní analýzy **stanovovaly po stát důležité cíle a usilovaly o jejich dosažení.**

Obhajoba národních zájmů je **primárním důvodem a zároveň prostředkem existence** a fungování státu.

- Klíčový (životní) národní zájem každého státu = **politické i fyzické přežití** (zachování teritoria, fungujících institucí...) + v současnosti zabezpečení sociálních standardů, udržení členstva v mezinárodní organizaci...
- Zajištění nejen vojenské, ale také politické, ekonomické, ekologické a společenské bezpečnosti

Národní zájmy - členění

➤ dle Bezpečnostní strategie ČR z roku 2015:

Životní zájmy

- relativně stálé, obecné a neměnné, na jejich obranu je stát ochoten a připraven vynaložit veškeré dostupné prostředky a zdroje
- jejich zajištění je nevyhnutným předpokladem pro zajišťování dalších zájmů
- zachování suverenity, územní integrity, politického systému, ochrana obyvatelstva

Strategické a další významné zájmy

- časové a sektorové omezená podpora pro naplňování životních zájmů
- nestojí však na nich existence státu
- procházejí neustálou modifikací, reagují na měnící se bezpečnostní prostředí a potřeby zajištění bezpečnosti státu
- proměnlivé, krátkodobé, specifické

Životní zájmy ČR dle Bezpečnostní strategie ČR

Životním zájmem je zajištění suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti ČR, zachování všech náležitostí demokratického právního státu včetně záruky a ochrany základních lidských práv a svobod obyvatel. Ochrana životních zájmů státu a jeho občanů je základní povinností vlády i všech orgánů veřejné správy. Pro jejich zajištění a obranu je ČR připravena využít všech legitimních přístupů a použít všechny dostupné prostředky.

Strategické zájmy ČR dle Bezpečnostní strategie ČR

- bezpečnost a stabilita, především v euroatlantickém prostoru
- prevence a zvládání místních a regionálních konfliktů a zmírňování jejich následků
- zachování globální stabilizační role a zvýšení efektivity OSN
- posilování soudržnosti a efektivity NATO a EU a zachování funkční a věrohodné transatlantické vazby
- naplňování strategického partnerství mezi NATO a EU, včetně posilování jejich spolupráce při komplementárním rozvíjení obranných a bezpečnostních schopností
- rozvíjení role OBSE v oblasti prevence ozbrojených konfliktů, demokratizace a posilování vzájemné důvěry a bezpečnosti
- udržení funkčního a transparentního režimu kontroly konvenčního zbrojení v Evropě

Další významné zájmy ČR dle Bezpečnostní strategie ČR

- snižování kriminality s důrazem na hospodářskou kriminalitu
- posilování zpravodajské ochrany a obrany ČR
- vytváření podmínek pro tolerantní občanskou společnost, potlačování extremismu a jeho příčin
- zvyšování efektivity a profesionality státních institucí a soudnictví, a v této souvislosti posilování spolupráce veřejné správy s občany a podnikajícími fyzickými a právníckými osobami
- rozvoj občanských sdružení a nevládních organizací působících v oblasti bezpečnosti
- posilování veřejné informovanosti a aktivního podílu občanů na zajištění bezpečnosti

Ozbrojené síly – nástroj zajištění národních zájmů

- Ozbrojené síly umožňují použití síly na obranu národních zájmů – nefungují samoúčelně, ale jako **konkrétní nástroj státní moci**
- Za účelem zajištění vnitřního řádu je část OS (policie) využívána také (především) uvnitř státu
- Struktura ozbrojených sil se v každém státě liší v závislosti na národních zájmech a také na vnitřních a vnějších bezpečnostních hrozbách (preference policie, armády, zpravodajských služeb...)
- Cílem státu je vybudovat ozbrojené síly dostačující ke schopnosti hájit národní zájmy, ne však na úkor jiných sfér života (SSSR, KLR)

Strategie posilování pozice státu

Stát usiluje o maximální ochranu svých životních zájmů a posílení své pozice v systému mezinárodních vztahů. Využívá k tomu:

- **Alianční chování** – volí ti aktéři, kteří nemají šanci samostatně se prosadit proti mocnějším konkurentům
- **Posilování mocenského potenciálu** – paradoxně může vést ke vzniku tzv. bezpečnostního dilematu

Bezpečnostní systém ČR

System státních orgánů, orgánů územních samosprávných celků, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních služeb a dalších právnických a fyzických osob, jejich vazeb a činností zabezpečujících koordinovaný postup při zajišťování bezpečnosti státu a jeho obyvatel.

Je vytvářen v souladu s ústavním pořádkem. Jeho základními prvky jsou instituce a činitelé:

- Prezident republiky
- Parlament
- Vláda
- Bezpečnostní rada státu

Bezpečnostní rada státu

- Poradní orgán vlády, schází se 10 – 11x ročně
- Historicky různé názvy (1933 – Nejvyšší rada obrany státu, 1945 – Vojenská rada, 1969 – Rada obrany státu, 1998 – Bezpečnostní rada státu)
- Ústavní zákon č. 110/1998 o bezpečnosti ČR
- Bezpečnostní rady krajů

- Předseda: premiér ČR
- Členové: ministři (obranu, vnitra, dopravy, financí, zemědělství, zdravotnictví, průmyslu a obchodu)
- Členství na základě rozhodnutí vlády, právo účastnit se zasedání má i prezident ČR, policejní prezident, náčelník GŠ AČR, vedoucí úřadu vlády ČR, guvernér Národní banky ČR...

Stálé výbory Bezpečnostní rady státu

- Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky (MZV)
- Výbor pro obranné plánování (MO)
- Výbor pro vnitřní bezpečnost (MV)
- Výbor pro civilní nouzové plánování (MV)
- Výbor pro zpravodajskou činnost (v gesci premiéra)
- Výbor pro kybernetickou bezpečnost (v gesci premiéra)

Ústřední krizový štáb

Zabezpečuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných vládou, ministerstvy (...) k řešení vzniklé krizové situace, nebo jiné závažné situace. Poskytuje podporu činnosti orgánům krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územních samosprávných celků.

- Pracovní orgán Bezpečnostní rady státu pro krizové situace
- O aktivaci štábu rozhoduje vláda (září 2001, 2002 – povodně, summit NATO v Praze...)
- V gesci ministra vnitra nebo ministra obrany

Členové

- Náměstci ministrů
- Předseda Správy státních hmotných rezerv, předseda Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, ředitel sekretariátu Bezpečnostní rady státu
- Policejní prezident ČR, generální ředitel HAZS ČR, náčelník GŠ AČR, vedoucí Kanceláře prezidenta republiky

---

Děkuji Vám za pozornost.

Otázky?